

Erasmus School of Social and Behavioural Sciences

Bijlage 1: Beleidstheorie van het SNTR-programma

Adriaan Oostveen, MSc., Meghan Rens, MA., dr. Jeanine Klaver

Behorende bij rapport

Alles onder één dak. Uitvoering van het SNTR-programma voor Rotterdamse statushouders in beeld / Adriaan Oostveen, Meghan Rens, Jeanine Klaver. Rotterdam, ESSB, juni 2020 (Bridge Project: Statushouders in Rotterdam, 3)
ISBN: 978-90-75289-42-8

Inleiding

Dit rapport vormt een bijlage bij het rapport *'Alles onder één dak. De uitvoering van SNTR voor Rotterdamse stathouders in beeld'*. In dit rapport beschrijven we de beleidstheorie van het Stichting Nieuw Thuis Rotterdam (SNTR) programma. Een beleidstheorie geeft systematisch en grafisch weer hoe verondersteld wordt dat een interventie leidt tot de beoogde uitkomsten. Dit vormt het startpunt voor een verklarende evaluatie.

De beleidstheorie is weergegeven door middel van 'CMO-configuraties' (Context, Mechanism, Outcome). Deze maken inzichtelijk maken wat de veronderstelde causaliteit is tussen de problemen, mechanismen, uitkomsten en invloed van de interventies daarop. Hieronder treft u een nadere toelichting op het belang en gebruik van CMO-configuraties.

CMO-configuraties

Binnen de afkorting CMO staat de C voor de context waarin de interventie wordt uitgevoerd, de M voor het mechanisme en de O voor de outcome (resultaat/effect). De context kan betrekking hebben op bijvoorbeeld aanpalend beleid of wetgeving, maar ook op kenmerken van de doelgroep (bijvoorbeeld: een interventie werkt alleen voor gemotiveerde mensen). Aandacht voor context en omstandigheden helpt verklaren waarom eenzelfde interventie in het ene geval meer of betere uitkomsten heeft dan in een ander geval. De mechanismen vormen de schakel tussen de interventie en de resultaten. Dat het altijd om CMO-configuraties gaat, wil zeggen dat context, mechanisme en resultaten (outcomes) altijd in samenhang met elkaar moeten worden gezien. Zo kan de vraag beantwoord worden 'wat werkt voor wie in welke omstandigheden en waarom?' (Pater, Sligte & Van Eck, 2012).¹

De CMO-configuraties voor het SNTR-programma zijn in bijlagerapport 1 'Beleidstheorie SNTR-programma' schematisch weergegeven aan de hand van een probleemketen en een interventieketen, conform de aanpak voor verklarende evaluatie van Pater, Sligte & Van Eck (2012), en voorzien van een beknopte inhoudelijke toelichting. Omwille van beknoptheid zijn de CMO's in de hoofdstukken 3 tot en met 5 telkens beknopt samengevat in enkele zinnen.

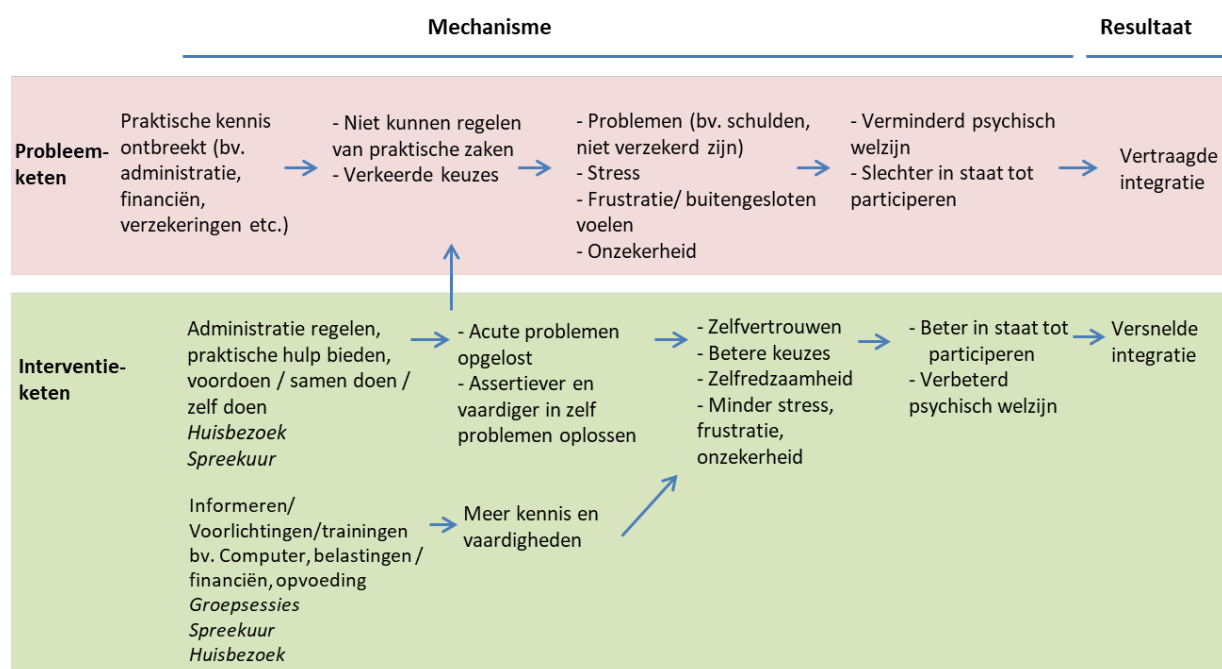
Hieronder volgt per programmaonderdeel (Maatschappelijke begeleiding, Taal, en Loopbaan) een aantal CMO-schema's. Deze zijn opgesteld in samenwerking met uitvoerders van SNTR, tijdens verdiepende sessies per programmaonderdeel. Hierin is samen met de uitvoerders een probleemdefinitie opgesteld, en is vervolgens gekeken hoe hun verschillende activiteiten verondersteld worden deze op te lossen.

---

¹ Pater, C., H. Sligte & E. van Eck (2012). *Verklarende evaluatie. Een methodiek*. Kohnstamm Instituut: Amsterdam.

Maatschappelijke Begeleiding

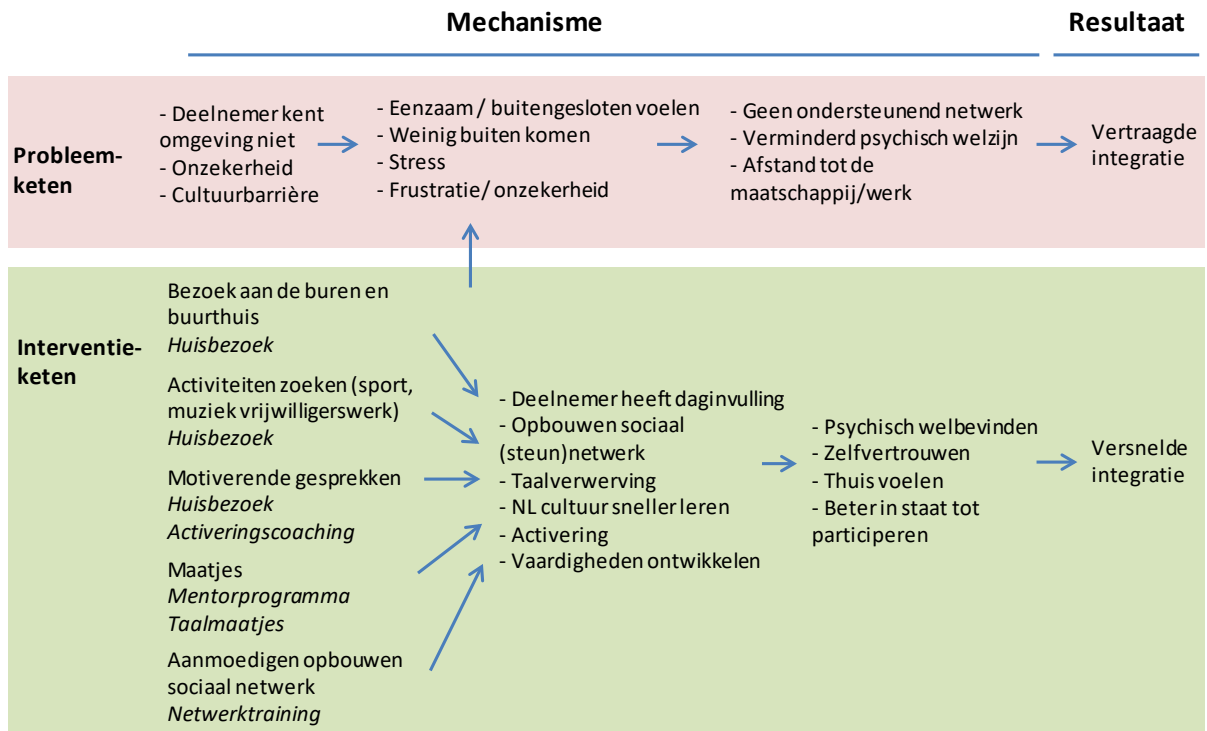
CMO 1. Ontbrekende praktische kennis

Probleem: De statushouder mist de praktische kennis om zijn administratie, belastingen en andere zaken goed te regelen, omdat hij onbekend is met de regels en processen in Nederland. Hierdoor kunnen problemen ontstaan, zoals schulden of niet (goed) verzekerd zijn. Deze problemen, en het onvermogen om dit op te lossen, veroorzaakt stress onzekerheid en een gevoel van buitengesloten zijn. Als gevolg van dit verminderde psychische welzijn, wordt het voor hen moeilijk om deel te nemen en te integreren in de Nederlandse samenleving.

Interventies: Door de statushouder tijdens individuele gesprekken en voorlichtingen/trainingen administratieve en praktische zaken uit te leggen en hem te helpen deze in orde te krijgen, worden de problemen (tijdig) aangepakt. Door de methode 'voordoen, samendoen, zelf doen' te volgen, leert de statushouder (langzaam) om deze zaken zelf te regelen. Het zelfvertrouwen wordt vergroot en men kan betere keuzes maken, waardoor men na verloop van tijd zelfredzamer wordt en beter kan participeren en integreren in de Nederlandse samenleving.

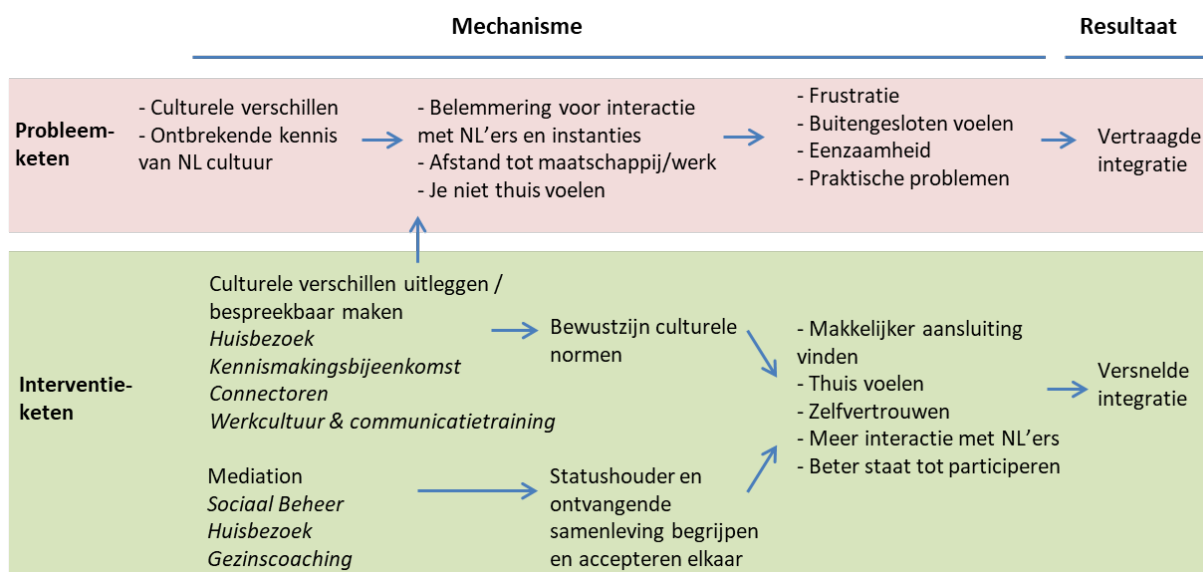
CMO 2. Inactiviteit leidt tot beperkte leefwereld

Probleem: Statushouders kennen hun nieuwe wijk of stad nog niet goed, zijn onzeker over hun taalvaardigheden en ervaren een cultuurbarrière. Dit alles werpt voor hen een drempel op om de deur uit te gaan en te participeren, waardoor zij een beperkte leefwereld hebben en zij hun taalvaardigheden langzamer ontwikkelen. Bovendien maakt dit het moeilijk voor hen om een sociaal netwerk op te bouwen. Dit leidt tot een verminderd psychologisch welbevinden en vergroot hun afstand tot de Nederlandse samenleving en arbeidsmarkt. Zodoende belemmert het hun integratie.

Interventies: De coach faciliteert bezoeken aan de burens en het buurthuis, en helpt de statushouder met het zoeken van een maatje. Hierdoor ontwikkelt de statushouder een Nederlands netwerk, leert hij meer over de Nederlandse taal en cultuur en kan men gemakkelijker ondersteuning vinden bij problemen. Doordat men meer sociaal contact heeft wordt ook het psychisch welbevinden verbeterd. De coach begeleidt de statushouder ook om actief te worden in laagdrempelige vormen van participatie, zoals bij een buurthuis, sportvereniging of vrijwilligerswerk. Men gaat dus vaker de deur uit en ontwikkelt hun basisvaardigheden (m.n. de taal). Als gevolg hiervan is de statushouder beter in staat om deel te nemen en te integreren in de Nederlandse samenleving.

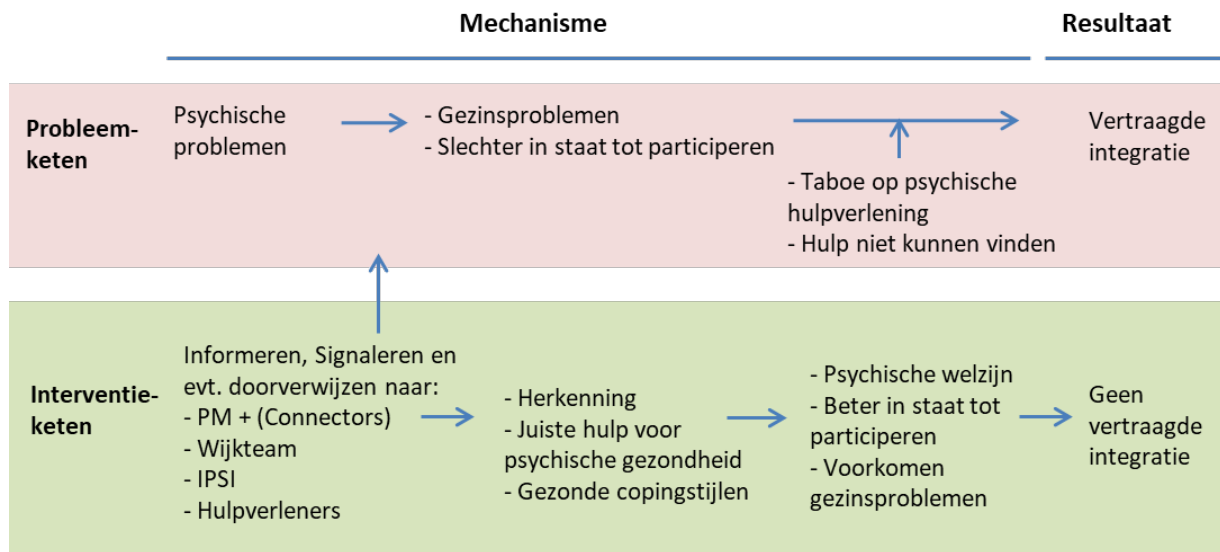
CMO 3. Cultuurverschillen

Problemen: De culturele verschillen tussen het land van herkomst en Nederland, en de onbekendheid met de Nederlandse cultuur, bemoeilijkt de interactie van de statushouder met Nederlanders. Ook zorgt dit ervoor dat men een afstand ervaart tot de Nederlandse samenleving, zich niet thuis voelt en moeilijkheden heeft om werk te vinden. Dit resulteert in een gevoel van eenzaamheid, frustratie en uitsluiting, wat het vermogen van de statushouder om deel te nemen en te integreren in de Nederlandse samenleving belemmert. Naast deze worstelingen kunnen er ook problemen optreden als er binnen een gezin verschillen optreden in het aanpassingsvermogen aan de Nederlandse samenleving. Dit kan problemen in het gezin veroorzaken, wat de integratie van de statushouder verder belemmert.

Interventies: Doordat SNTR culturele verschillen uitlegt en bespreekbaar maakt, wordt de statushouder beter geïnformeerd en bewust van Nederlandse gebruiken, omgangsvormen, waarden en normen. Bovendien kan, in het geval van een conflict (bijvoorbeeld op school), mediation worden geboden om te zorgen voor meer begrip en acceptatie tussen de statushouder en de ontvangende samenleving. Zo kan de statushouder gemakkelijker aansluiting vinden, zich meer thuis voelen en beter interacteren, participeren, en integreren in de Nederlandse samenleving.

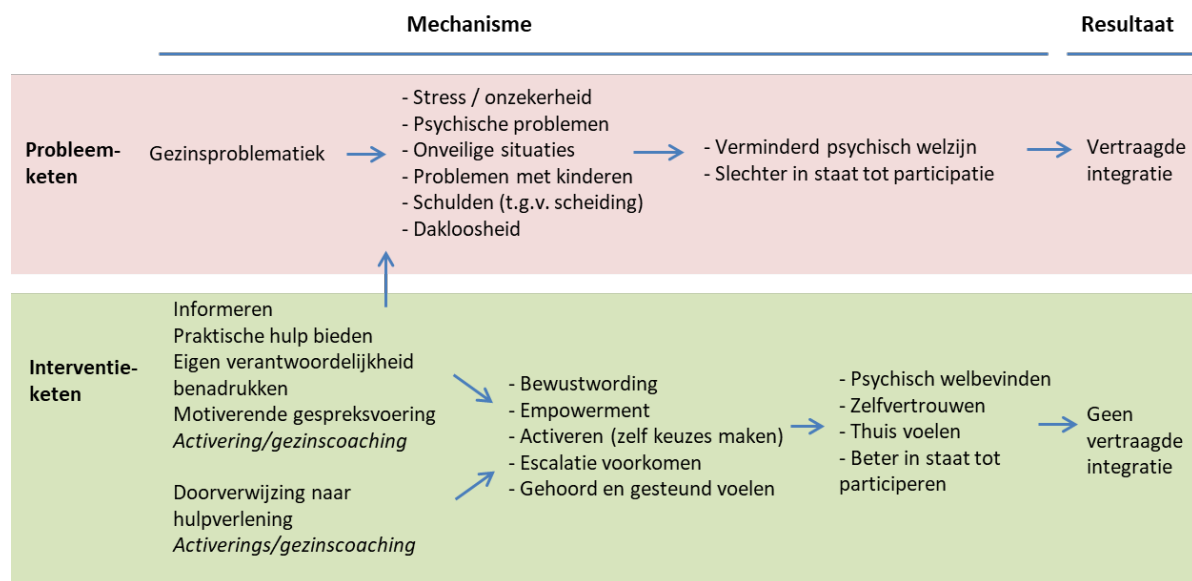
CMO 4. Psychische problemen

Probleem: De vlucht, reis, en het integratieproces in Nederland kan psychische problemen bij de statushouder veroorzaken. Zo kan er sprake zijn van trauma's, neerslachtigheid, slaapproblemen en stressklachten. Hoewel bestaande hulpverlening zou helpen om deze problemen op te lossen, bestaat er bij veel statushouders een taboe op psychische problemen en hulpverlening, waardoor zij een drempel ervaren om gebruik te maken van de beschikbare voorzieningen. Daarnaast is de aanwezige psychische hulp beperkt i.v.m. taalbarrière en lange wachtlijsten. Psychische problemen kunnen leiden tot gezinsproblemen en belemmeren de participatie en integratie van de statushouder in de Nederlandse samenleving.

Interventie: SNTR signaleert en informeert statushouders in geval van mogelijke tekenen van psychische problemen. Hierdoor herkent en erkent de statushouder de eigen psychische problemen sneller. Omdat SNTR zelf niet is toegerust om met deze hulpvraag om te gaan, verwijzen zij vervolgens de statushouder naar andere instanties. Dit vergroot de kans dat de statushouder de nodige psychologische ondersteuning krijgt die nodig is om hun welzijn te bevorderen, gezinsproblemen te voorkomen en te participeren en integreren in de Nederlandse samenleving.

CMO 5. Gezinsproblematiek

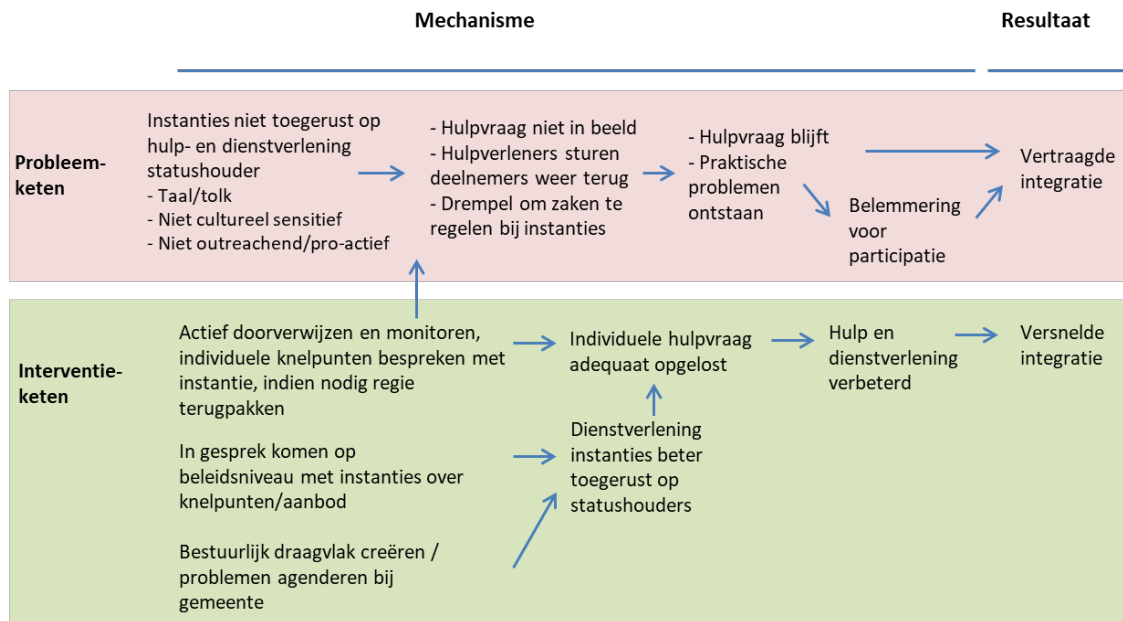

Probleem: Binnen statushoudersgezinnen komen regelmatig gezinsproblemen voor, zoals relatieproblemen/ echtscheidingen, huiselijk geweld en opvoedingsproblemen (ontwrichte jongeren). Dit kan bijvoorbeeld doordat echtparen langdurig afzonderlijk hebben geleefd, of doordat leden van een gezin zich in een verschillend tempo aanpassen aan de Nederlandse samenleving. Gezinsproblemen kunnen stress, onzekerheid, psychische problemen, onveilige situaties, problemen met de kinderen, schulden en dakloosheid veroorzaken (ten gevolge van scheiding). Deze fysieke en emotionele problemen vormen een barrière voor iemands psychologisch welzijn, wat hun participatie en integratie in de Nederlandse samenleving belemmert.

Interventies: De specialistische coach van SNTR kan proberen gezinsproblematiek zelf aan te pakken, door te informeren en praktische hulp te bieden². Ook wordt gewerkt aan empowerment van de statushouder, door motiverende gespreksvoering en het benadrukken van de eigen verantwoordelijkheid. Hierdoor wordt escalatie voorkomen, voelt men zich gehoord en gesteund, gaat men beter om met stress (gezondere copingstijl) en wordt men bewuster van de problematiek, actiever en empowered. Als de inspanningen van de specialistische coach niet succesvol zijn, kan deze de person(en) doorverwijzen naar hulpverlening. Door gezinsproblemen (deels) op te lossen, zullen de statushouder(s) meer zelfredzaam zijn en betere keuzes maken, en als gevolg daarvan beter in staat zijn om deel te nemen en te integreren in de Nederlandse samenleving. Problemen die betrekking hebben op de kinderen in een gezin worden aangepakt vanuit het programmaonderdeel 'Kind'.

² Bijvoorbeeld helpen met het vinden van een nieuwe huis, of het regelen van uitkering.

CMO 6. Instanties niet toegerust op hulpverlening statushouders

Problemen: Lokale en landelijke instanties (zoals medische voorzieningen, maar ook de belastingdienst en (onderdelen van) de gemeente) zijn vaak niet bekend met de doelgroep statushouders en hebben hun hulp- en dienstverlening vaak niet toegerust op deze doelgroep. Zij kunnen of willen bijvoorbeeld geen tolk regelen om de communicatie met de statushouder te vergemakkelijken, begrijpen de Syrische cultuur niet en/of zijn onvoldoende outreachend/proactief om de doelgroep statushouders te bereiken. Als gevolg krijgt de hulpverlener de hulpvraag niet in beeld of worden problemen niet (goed) opgelost. Hierdoor kunnen problemen zich opstapelen of verergeren, en is de statushouder bovendien minder geneigd om hulp te zoeken. De resulterende problemen kunnen een belemmering vormen voor participatie en vertragen de integratie van de statushouder.

Interventies: SNTR probeert dit probleem aan te pakken op een individueel casus-, beleids- en bestuurlijk niveau.

- **Individueel casusniveau:** Allereerst verwijst SNTR de statushouder en zijn hulpvraag actief naar de relevante instantie, waarna SNTR de voortgang bewaakt en individuele knelpunten op casusniveau bespreekt met de instantie. Als blijkt dat de instantie het probleem niet goed kan/wil aanpakken, pakt SNTR de regie terug.
- **Beleidsniveau:** In geval van structurele knelpunten gaat SNTR hierover met de desbetreffende instanties in gesprek op beleidsniveau. Zo draagt SNTR eraan bij dat instanties beter toegerust zijn op statushouders. Daarnaast sluit SNTR-partnerschappen met andere organisaties³ om hun bereik onder de doelgroep statushouder te vergroten.
- **Bestuurlijk niveau:** Ten slotte probeert SNTR op bestuurlijk niveau problemen te agenderen en draagvlak te creëren bij de gemeente om de dienstverlening aan statushouders te helpen verbeteren.

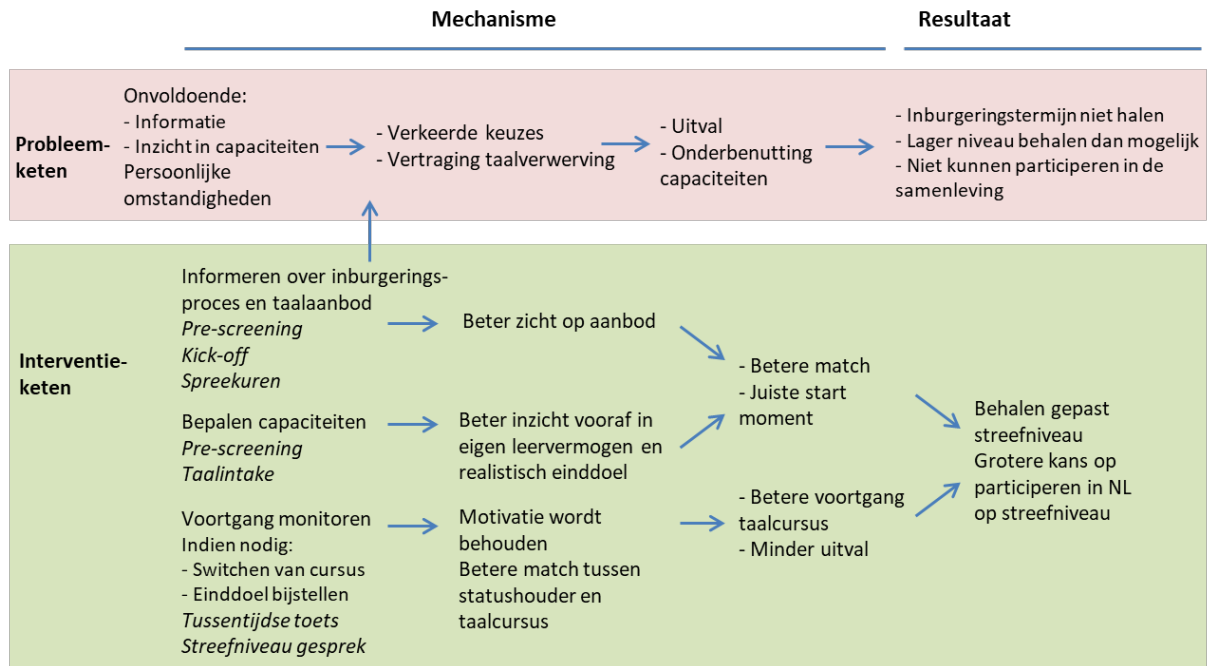
Dit alles draagt bij aan een beter toerusting van instanties op statushouders en een groter bereik onder statushouders. Als gevolg hiervan wordt de hulp en dienstverlening verbeterd, worden problemen eerder en sneller opgelost en wordt zodoende de integratie van de statushouder versneld.

³ Zo werkt SNTR samen met ArosA (een organisatie die opvang biedt bij problemen rondom huiselijk geweld, uitbuiting, bedreiging of een opeenstapeling van problemen) om hen te helpen statushouders beter te bereiken.

Taal

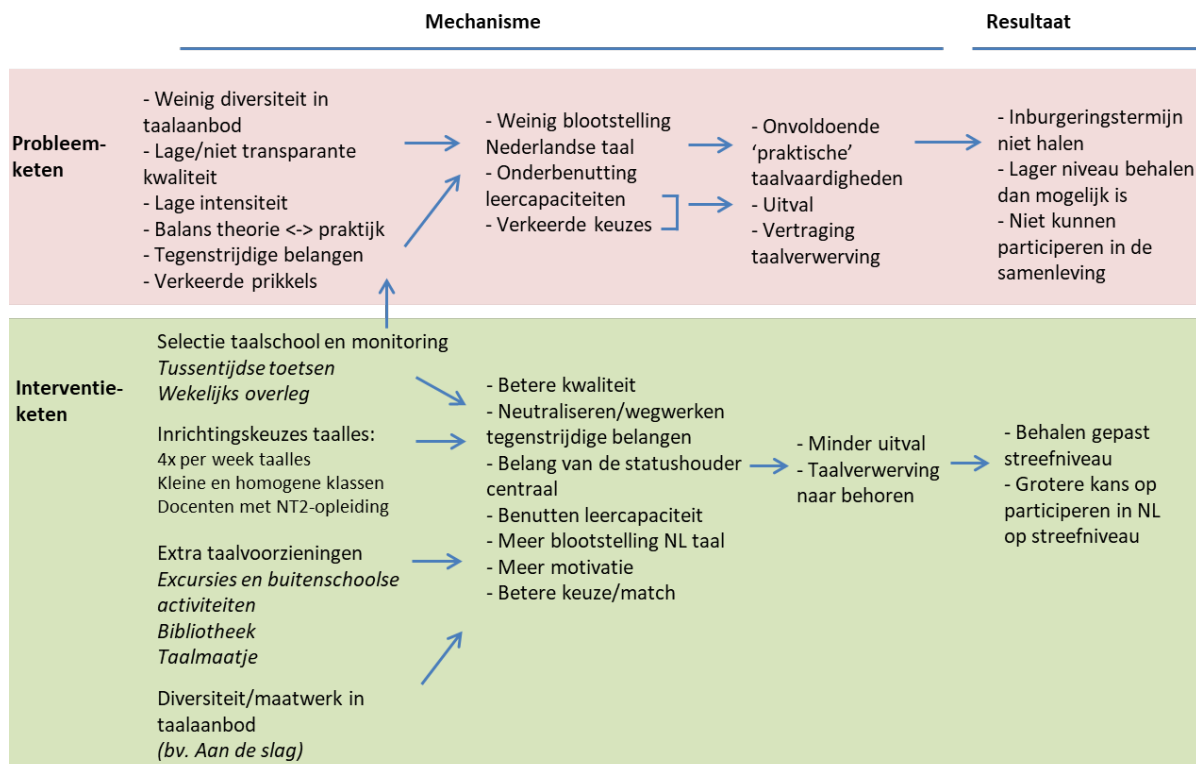
CMO 1. Moeilijke keuze taaltraject

Probleem: Statushouders met een verblijfsstatus zijn verplicht om binnen drie jaar de Nederlandse taal te leren en het inburgeringsexamen met succes af te ronden. Het kiezen van een taal cursus is de individuele verantwoordelijkheid van de nieuwkomer, en deze ontvangt hierbij geen begeleiding. Het kiezen van een taal cursus van goede kwaliteit die aansluit op hun behoeften en vaardigheden is echter een overweldigend en complex proces. Het aanbod is onoverzichtelijk met vele taalaanbieders en typen cursussen, en de statushouder heeft vaak geen inzicht in de eigen capaciteiten en leerwensen. Bovendien kunnen er perverse prikkels een rol spelen, zoals een gratis laptop bij het starten met een bepaalde cursus. Onlangs aangekomen in Nederland, kan de statushouder bovendien te maken hebben met persoonlijke belemmeringen (trauma van vlucht, verwarring en overweldigend gevoel bij het regelen van praktische zaken) die het keuzeprocess verder bemoeilijken. Dit alles kan leiden tot vertraging bij het starten en volgen van de cursus en een keuze voor een cursus die niet goed aansluit op de eigen situatie, capaciteiten en leerwensen. Hierdoor kan de statushouder niet optimaal gebruik maken van diens leercapaciteiten en kan men ook eerder geneigd zijn om te stoppen. Als gevolg behaalt men niet het niveau van de Nederlandse taalvaardigheid waar men toe in staat is, wat de mogelijkheden voor scholing en werk beperkt en verdere integratie in Nederland belemmert.

Interventies: Team taal begeleidt de statushouder door informatie te bieden over het inburgeringsproces en taalaanbod, en de statushouder te helpen meer inzicht te krijgen in diens capaciteiten. Dit helpt hen om de beschikbare opties beter te overzien, een realistisch einddoel te stellen om naartoe te werken en zo een betere keuze te maken voor een passende taal cursus. Gedurende de taal cursus houdt ze ook de voortgang van de statushouder in de gaten, en kan men indien nodig in gesprek gaan over het wijzigen van de taal cursus of het einddoel. Dit helpt om de motivatie van de statushouder te behouden, de leercapaciteiten goed te benutten en ook op de lange termijn de match tussen statushouder en taal cursus te verbeteren. Over het geheel genomen draagt de begeleiding aan een beter startmoment voor de taal cursus, beter passend taalonderwijs, het beter benutten van de leercapaciteiten en minder uitval. Zo kan de statushouder zijn streefniveau in de Nederlandse taal bereiken en krijgt men betere kansen op scholing en werk.

CMO 2. Stelsel van taalscholen en inrichting taallessen belemmeren taalverwerving

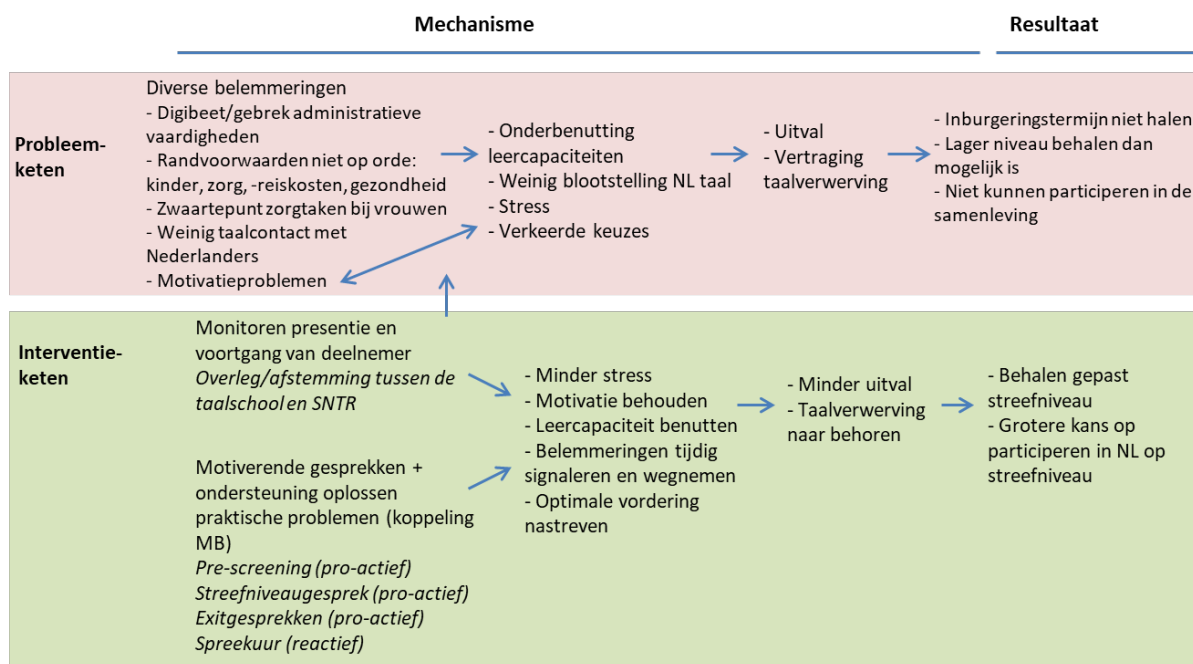

Problemen: Het bestaande stelsel van taalscholen in Nederland en de manier waarop de aangeboden klassen zijn ingericht, vormen een uitdaging voor de statushouder om de Nederlandse taal te kunnen leren. Er is in relatie tot de grote diversiteit in de populatie statushouders beperkte keuze in de beschikbare trajecten. Met name voor de groep laagopgeleiden en analfabeten is er onvoldoende passend taalaanbod. Ook varieert de kwaliteit van het aanbod. Dit is vooral te wijten aan de lage intensiteit van de taallessen, en het feit dat er binnen de lessen geen goede balans is tussen theorie (grammatica) en praktijk (toepassing van taalvaardigheid in dagelijkse situaties). Bovendien kan de statushouder in hun keuzeprocess voor een taalschool beïnvloed worden door verkeerde prikkels (een gratis laptop bij registratie), wat kan leiden tot verkeerde keuzes. Wanneer sprake is van een slechte match tussen taalschool en de deelnemer, is het tot slot niet in het financiële belang van de taalschool om de statushouder aan te raden om over te stappen naar een andere cursus. Hierdoor kan een statushouder langer dan nodig in cursus blijven die niet goed aansluit op de eigen wensen en mogelijkheden.

Interventies: Naar aanleiding van deze problemen heeft SNTR ervoor gekozen om afspraken te maken met één taalschool, en die het taalonderwijs op de eigen locatie te laten aanbieden. Als gevolg hoeven deelnemers van het SNTR programma niet zelf op zoek te gaan naar een taalschool, en kan stelt SNTR de kwaliteit van de taalschool monitoren. De deelnemers kunnen er desgewenst wel voor kiezen om hun taal cursus bij een andere taalaanbieder af te nemen (in dat geval is er minder sprake van continue monitoring). De taalschool waar SNTR mee samenwerkt is geselecteerd op basis van veeleisende evaluaties van hun kwaliteit, en team taal monitort continu de activiteiten en kwaliteit van de school, en stelt de behoeften van de statushouder centraal. Ook wordt de taalschool gevraagd om diversiteit en maatwerk te bieden in de taallessen, bijvoorbeeld door middel van een specifiek aanbod voor analfabeten ('pilot-alfabetisering'). Verder stelt de samenwerking met één taalschool SNTR in staat om specifieke keuzes te maken in de inrichting van de aangeboden lessen om zo de kwaliteit te bevorderen. Zo is de taallessen die de taalschool biedt intensiever (vier dagdelen per week), wordt lesgegeven in kleine en homogene klassen en wordt er geen Arabisch gesproken in het klaslokaal. Dit alles bevordert de kwaliteit van de taal cursus en zorgt ervoor dat de statushouders hun leerpotentieel optimaal benutten.

Om ervoor te zorgen dat studenten in de praktijk Nederlands oefenen en leren, heeft het team van SNTR daarnaast extra taalvoorzieningen geregeld. Dit omvat excursies rond de stad gekoppeld aan thema's die in de les zijn besproken, een Nederlandse taalbuddy waarmee men hun Nederlands in de praktijk kunnen oefenen en ten slotte een bibliotheek waarin men de Nederlandse leesvaardigheid kan oefenen. Via de interventies bereiken statushouders een passend niveau van de Nederlandse taal binnen hun inburgeringstermijn. Ook ervaren ze minder stress tijdens het leren van de taal en er is minder kans op uitval.

CMO 3. Belemmeringen gelegen in persoon tijdens de cursus

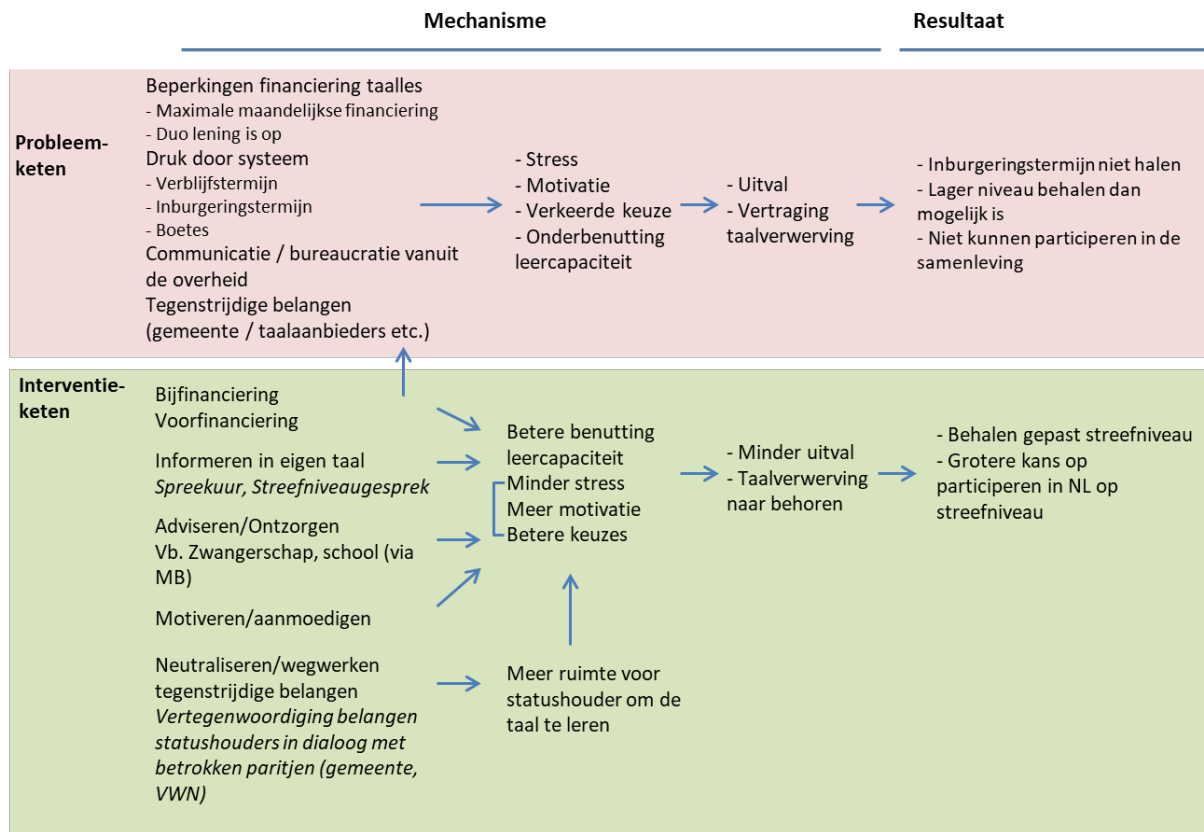

Probleem: In de praktijk is het traject die een statushouder volgt zelden lineair. Statushouders kunnen te maken hebben met uiteenlopende belemmeringen. Zo missen ze vaak digitale en administratieve vaardigheden, waardoor praktische problemen kunnen ontstaan. Specifiek voor vrouwen kan een zwangerschap een onderbreking in de taalverwerving veroorzaken, en bovendien dragen zij daarna vaak de zorg voor de opvoeding. Ook kunnen statushouders last hebben van schulden. Dit alles kan zorgen voor stress, een verlaagde motivatie, lager leertempo, verkeerde keuzes en uitval. Tot slot hebben veel statushouders weinig contact met Nederlanders, waardoor ze hun Nederlands weinig in de praktijk oefenen. Deze problemen verhinderen de statushouder om hun leercapaciteit te benutten, op niveau de taal te leren en mogelijk niet de inburgeringstermijn te behalen (met een boete als gevolg).

Interventie: SNTR pakt deze problemen aan door de statushouder goede begeleiding te bieden tijdens hun taalleerproces en ervoor te zorgen dat men de rust en gelegenheid krijgt om de Nederlandse taal te leren. Ten eerste monitort het team taal de presentie en voortgang van de deelnemers, via presentielijsten en tussentijdse toetsen evenals via overleggen met de docenten van de taalschool. In geval van afwezigheid of vertraagde taalontwikkeling, voert het team een motiverend gesprek⁴ met de deelnemer waarin ze mogelijke belemmeringen bespreken, wijzen op de eigen verantwoordelijkheid en inspanningsverplichting, evenals het belang van het slagen voor het inburgeringsexamen. Bij praktische problemen die het taalleerproces belemmeren, kan het taalteam proberen om deze (in afstemming met het team maatschappelijke begeleiding) op te lossen. Zo probeert men de motivatie te behouden, belemmeringen tijdig te signaleren en op te lossen en uitval

⁴ Een motiverend gesprek kan plaatsvinden op meerdere momenten; voor aanvang van de taal cursus (pre-screening), ter bespreking van een tussentijdse toets (streefniveaugesprek), wanneer de statushouder wil stoppen met de taal cursus (exitgesprek) of tussendoor op verzoek van de statushouder (spreekuur).

CMO 4. Stroomlijnen en prikkels

Probleem: Kenmerken van het stelsel van migratie en integratie kunnen een obstakel vormen voor de statushouders in het leren van de Nederlandse taal. Op financieel vlak beperkt de DUO-lening, zowel in zijn geheel als de limieten in zijn maandelijkse toewijzing, het aantal lessen dat de statushouder kan volgen om zich voor te bereiden op het inburgeringsexamen. Statushouders ervaren ook onzekerheid vanwege hun tijdelijke verblijfstermijn, waardoor het voor hen moeilijk is om op de lange termijn na te denken over hun leven in Nederland. Ook de inburgeringstermijn (en de boete in geval van overschrijding daarvan) oefent druk uit op de statushouder, waardoor men eerder geneigd is om op het minimale niveau (A2) in te burgeren. Daarnaast maakt de communicatie en bureaucratie vanuit de overheid omtrent inburgering het proces onoverzichtelijk voor de statushouder. De bovengenoemde obstakels kunnen leiden tot stress, en verminderde motivatie, verkeerde keuzes in het taaltraject en het niet volledig benutten van de leercapaciteit. Als gevolg hiervan kan de statushouder de taal cursus verlaten, de inburgeringstermijn niet halen, of slagen op een lager niveau dan mogelijk was geweest.

Er kan verder sprake zijn van tegenstrijdige belangen tussen de betrokken partijen, voornamelijk de gemeente, de taalschool en de statushouder. De gemeente voert bijvoorbeeld het landelijk verplichte participatieverklaringstraject uit, zonder hierbij rekening te houden met de lessen van de statushouder. Verder wil de gemeente graag dat de statushouder de inburgering snel afrondt, begint met werken en uitstroomt uit de uitkering. De taalschool verdient aan de lessen van de statushouder, en heeft zodoende financieel belang bij een langer taalleerproces. Wanneer de belangen van de gemeente of de taalschool botsen met dat van de statushouder, is er minder ruimte voor hen om het taaltraject aan te laten sluiten op hun dromen en leerwensen.

Interventies: SNTR zet zich in om de bovengenoemde knelpunten op stelselniveau te ondervangen. SNTR biedt extra financiering om de statushouder in staat te stellen intensievere taallessen te volgen (voorfinanciering⁵) en om een taaltraject uit te voeren dat hen naar hun hoogste taalleerpotentieel zal brengen (bijfinanciering). Ten tweede informeert SNTR haar deelnemers in hun eigen taal en door middel van filmpjes met betrekking tot de regels en processen rondom integratie, inburgering en het volgen van Nederlandse taallessen. Daarnaast begeleidt SNTR de cursisten door hen te motiveren, advies te geven, en te ontzorgen (uitgevoerd via team Maatschappelijke Begeleiding). Dit leidt tot minder stress voor de statushouder, meer motivatie, een betere benutting van de leercapaciteiten en betere keuzes.

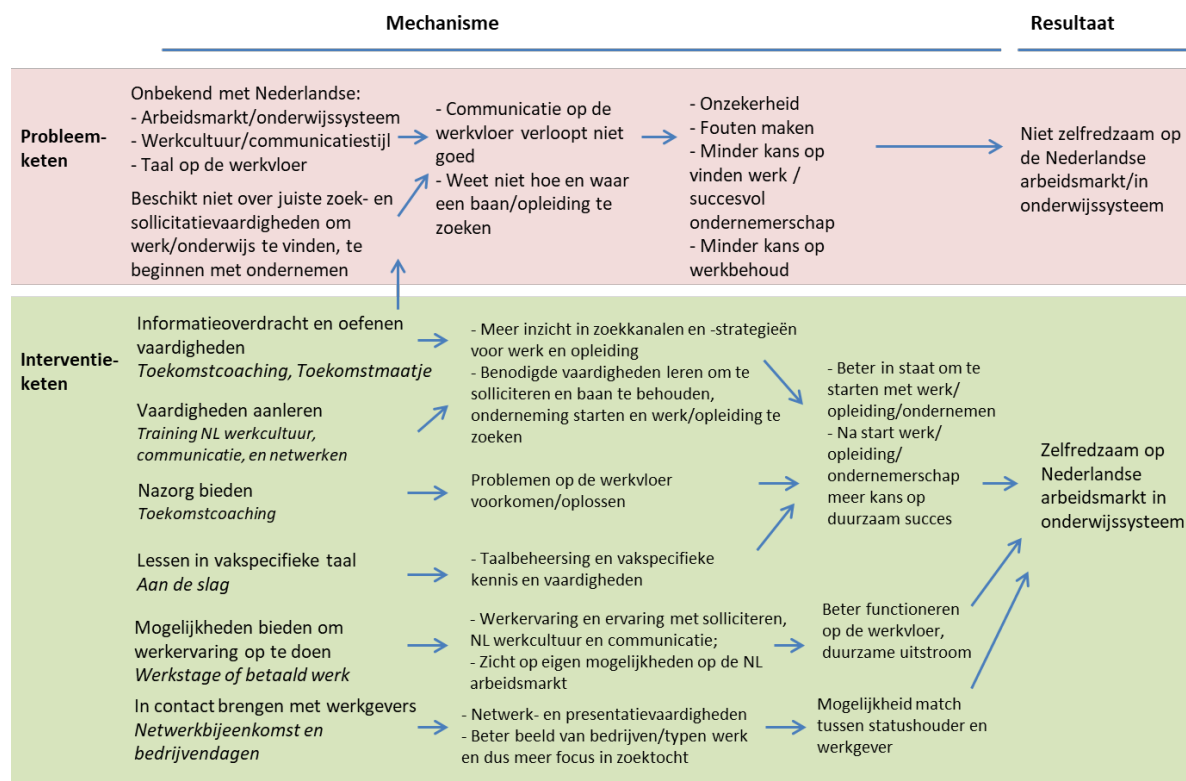
SNTR verricht ook inspanningen om de behoeften en belangen van de statushouder te vertegenwoordigen bij de partijen die betrokken zijn bij het integratie- en inburgeringsproces. Het gaat om verschillende afdelingen van de gemeente en Vluchtelingenwerk Nederland. Deze inspanningen zijn gericht op het tegengaan van tegenstrijdige belangen en de statushouder meer ruimte te bieden om de taal te leren. Als statushouders bijvoorbeeld door Vluchtelingenwerk worden gevraagd om te beginnen met hun verplichte participatieworkshops, kan SNTR Vluchtelingenwerk bellen om te vragen of het volgen van deze workshops mogelijk is op een moment dat beter gecombineerd kan worden met de taal cursus.

---

⁵ De voorfinanciering houdt in dat SNTR maandelijks geld voorschiet voor de statushouder aan de taalschool om de kosten te dekken die gepaard gaan met vier dagen per week les geven (in plaats van de drie dagen per week die kunnen worden gedeclareerd vanuit de DUO-lening). Deze voorfinanciering wordt aan het einde van het taaltraject verrekend met de DUO lening.

Participatie

CMO 1. Onvoldoende kennis en vaardigheden

Probleem: Statushouders missen de kennis en vaardigheden om zelfredzaam te functioneren op de Nederlandse arbeidsmarkt en in het Nederlandse onderwijssysteem. Ze weten niet goed in welke sectoren ze kans maken op werk, weten niet hoe te netwerken of te zoeken naar vacatures en zijn onbekend met de Nederlandse sollicitatieprocedures. Ook is men onbekend met het onderwijslandschap. Een tweede belemmering die speelt bij de zoektocht, maar ook tijdens het werk, is het gebrek aan kennis rondom Nederlandse werkcultuur en communicatiestijlen. Als gevolg daarvan weet de statushouder niet goed hoe een werkgever te benaderen, en verloopt de communicatie op de werkvloer niet altijd zoals gewenst. Daardoor wordt de statushouder onzeker, maakt men fouten, en heeft men minder kans op (duurzaam) succes.

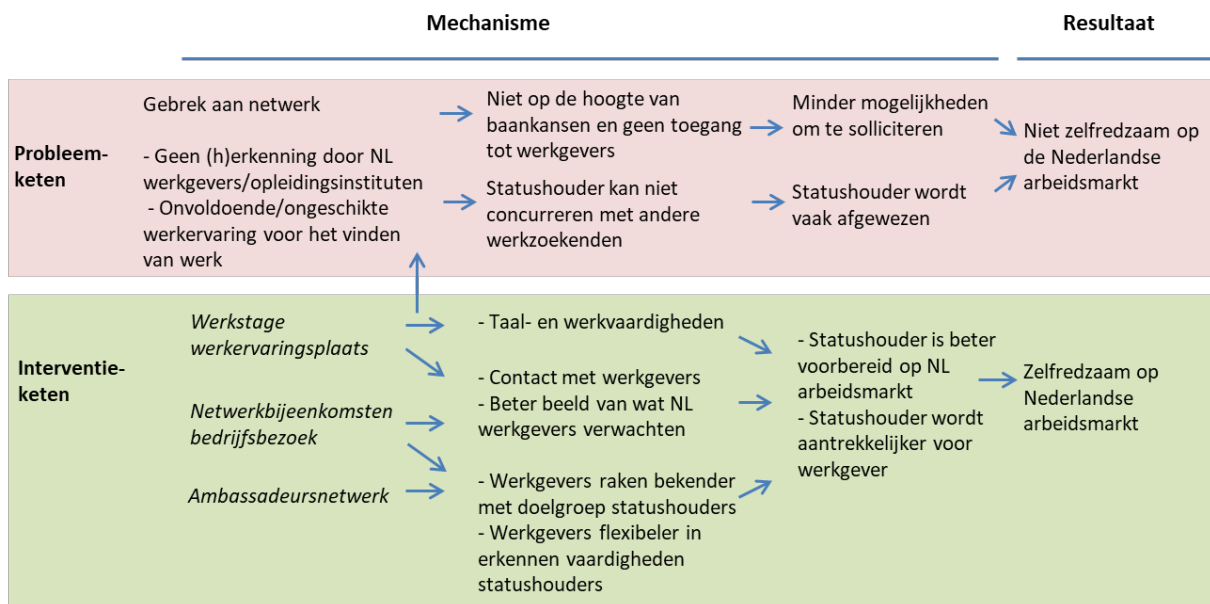
Interventies: De teams Loopbaan en Toekomstcoaching hebben voor deze problemen verschillende interventies ontwikkeld. De toekomstcoach draagt informatie over en oefent vaardigheden met de statushouder; statushouders leren via diverse loopbaantrainingen verschillende vaardigheden rondom computers, netwerken, maar ook de werkcultuur en communicatie. Middels deze interventies maakt de statushouder kennis met de Nederlandse arbeidsmarkt en het onderwijslandschap. Zij leren ook de benodigde vaardigheden om vervolgens werk/een opleiding te zoeken, te solliciteren en werk te behouden.

Daarnaast biedt SNTR statushouders de kans om hun opgebouwde kennis en vaardigheden uit te oefenen door werkervaring op te doen in werkervaringsplaatsen, vrijwilligerswerk en betaald werk, en leerwerktrajecten. Men doet zo werkervaring en vakkennis op, leert de Nederlandse werkcultuur kennen en verbetert de taalvaardigheden. Na een plaatsing houdt de toekomstcoach contact met de deelnemer om te ondersteunen waar nodig. Analfabete deelnemers kunnen via het programma 'Aan de slag' een werkstage volgen en aanvullend praktijkgerichte taallessen krijgen met aandacht voor vaktaal.

Om de kans op een passende werkstage of betaalde baan te vergroten, kunnen statushouders in contact komen met werkgevers op netwerkbijeenkomsten en bedrijvendagen, georganiseerd door SNTR. Zo verbetert de statushouder diens netwerk- en presentatievaardigheden en krijgen ze een beter beeld van bestaande bedrijven en typen werk. Ook kan het in bepaalde gevallen leiden tot een match met een werkgever, en krijgt men zo de mogelijkheid om bij de werkgever te gaan werken. SNTR werkt ook samen met opleidingsinstellingen om instroom van statushouders in het onderwijs te faciliteren.

Al deze interventies leiden tot verhoogde zelfredzaamheid van de statushouder op de Nederlandse arbeidsmarkt.

CMO 2. Gebrek aan netwerk en onvoldoende/ongeschikte werkervaring en diploma's

Probleem: De statushouder is nieuw in Nederland en mist daardoor een netwerk, en bovendien wordt zijn (mogelijke) buitenlandse opleiding en werkervaring niet herkend door Nederlandse werkgevers en opleidingsinstituten. Vanwege het gebrek aan een netwerk mist de statushouder informatie over werkmogelijkheden in Nederland, omdat dat vaak informeel verloopt en vacatures niet altijd formeel gecommuniceerd worden. Wanneer men solliciteert op een vacature is dit vaak niet succesvol, omdat ze vanwege hun gebrek aan Nederlandse diploma's en werkervaring minder aantrekkelijk zijn voor werkgevers, waardoor men niet kan concurreren met andere werkzoekenden. Deze belemmeringen maken dat de statushouder niet zelfredzaam kan functioneren op de Nederlandse arbeidsmarkt.

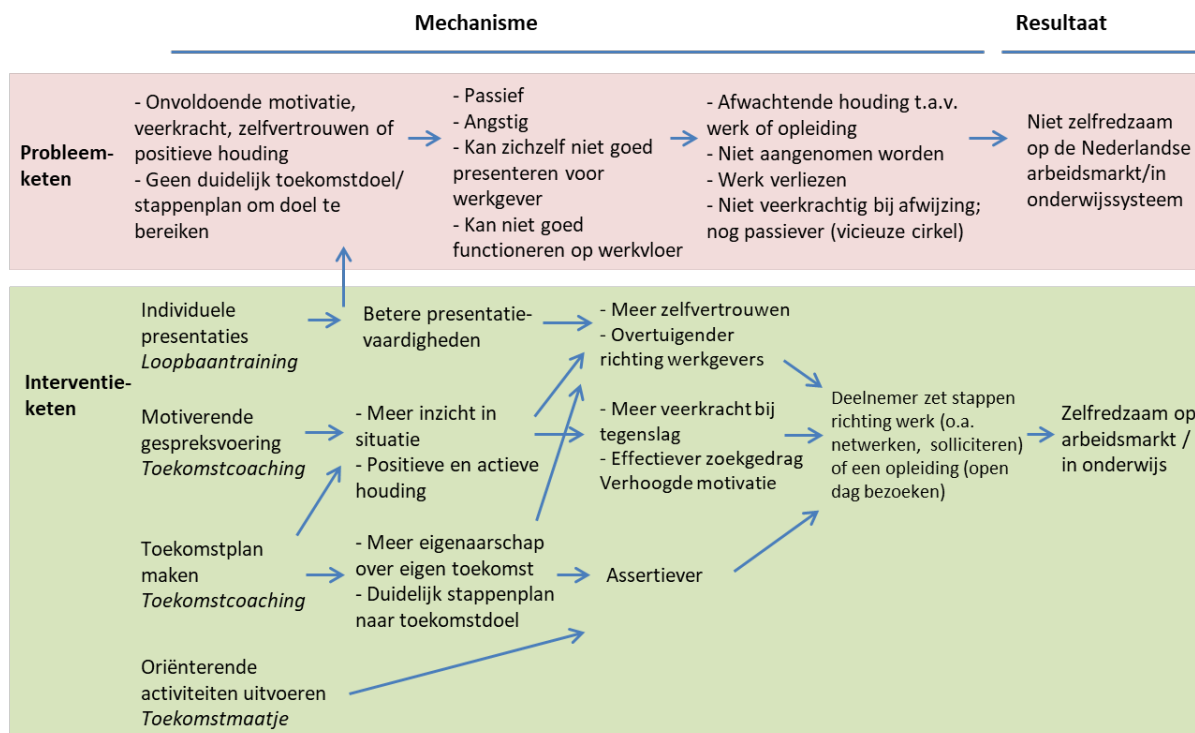
Interventies: Team Loopbaan faciliteert werkstages en werkervaringsplaatsen. Dit helpt statushouders om taal- en werkvaardigheden op te doen in Nederland, waardoor men beter kan concurreren met Nederlandse werkzoekenden. Het contact met de werkgever is belangrijk voor het opbouwen van een netwerk, maar ook omdat de statushouder zo een beter beeld krijgt van wat werkgevers op de werkvloer verwachten. Team Loopbaan kan ook bemiddelen naar betaald werk als zich hiervoor kansen voordoen.

Team Loopbaan organiseert ook netwerkbijeenkomsten en werkbezoeken. Door deze bijeenkomsten leren de statushouders bedrijven beter kennen en leggen ze contacten die kunnen leiden tot werk. Tegelijkertijd raken werkgevers ook bekender met de doelgroep statushouders.

Deze inspanningen zorgen ervoor dat de statushouders beter voorbereid zijn op de Nederlandse arbeidsmarkt en aantrekkelijker worden voor de werkgever. Als gevolg daarvan worden de statushouders zelfredzaam op de Nederlandse arbeidsmarkt.

CMO 3. Geen zelfvertrouwen, motivatie en toekomstbeeld

Probleem: De statushouder heeft geen of onvoldoende beeld bij diens toekomst in Nederland op het gebied van werk, ondernemerschap of opleiding. Men heeft onvoldoende inzicht in de eigen capaciteiten/interesses, weet niet waar mogelijkheden liggen op de Nederlandse arbeidsmarkt, heeft geen duidelijk doel voor zichzelf gesteld en/of weet niet welke stappen te nemen richting het toekomstdoel. Daarnaast kunnen onzekerheid, en te weinig motivatie, veerkracht en zelfvertrouwen maken dat ze geen positieve houding hebben ten opzichte van de eigen mogelijkheden op de Nederlandse arbeidsmarkt. Ook komt het regelmatig voor dat statushouders te hoge verwachtingen hebben van hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt, wat leidt tot teleurstellingen. Dit alles kan leiden tot een passieve en inactieve houding en dat maakt het moeilijker om werk te vinden.

Indien deze onzekere en passieve houding ook op de werkvloer voortduurt, kan dit er tevens voor zorgen dat men het werk verliest. Dit is een obstakel voor de zelfredzaamheid op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Interventies: De toekomstcoach helpt de statushouder zich te oriënteren op werk of een opleiding, een realistisch toekomstdoel te formuleren en te begrijpen welke stappen ondernomen moeten worden om dit te behalen. Dit wordt vastgelegd in een toekomstplan, dat de statushouder helpt om inzicht en eigenaarschap te krijgen over de eigen toekomst. Op basis van het plan kan men zelfstandig stappen zetten richting werk of een opleiding, bijvoorbeeld door te solliciteren op vacatures of werkervaringsplaatsen, wat de assertiviteit en zelfredzaamheid vergroot.

De toekomstcoach past motiverende gespreksvoering toe. De statushouder ontwikkelt zo een positieve houding ten aanzien van participatie en wordt meer gemotiveerd om tot actie te komen. Door een veerkrachtiger en zelfverzekerder zoektocht wordt de statushouder effectiever in het zoeken naar werk.

Tijdens de loopbaantraining oefenen statushouders hun presentatievaardigheden, waardoor het zelfvertrouwen groeit en men overtuigender is tijdens gesprekken met werkgevers. Tot slot kunnen deelnemers ook door hun toekomstmaatje ondersteund worden bij het uitvoeren van activiteiten ter oriëntatie op werk of een opleiding.